

עדכוני פסיקה מועד דצמבר 2025

דיני עונשין – כלל הפליליות הכפולה

סעיפים 7(א), 13(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977

העבירות לפי מקומן

7. (א) "עבירת-פנים" –

- (1) עבירה שנעברה כולה או מקצתה בתוך שטח ישראל;
- (2) מעשה הכנה לעבור עבירה, נסיון, נסיון לשדל אחר, או קשירת קשר לעבור עבירה, שנעשו מחוץ לשטח ישראל, ובלבד שהעבירה, כולה או מקצתה, היתה אמורה להיעשות בתוך שטח ישראל.

עבירות נגד המדינה או העם היהודי

13. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד –

- (1) בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה או סודותיה;
- (2) סדרי המשטר שבמדינה;
- (3) הפעילות התקינה של רשויות המדינה;
- (4) רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה והתקשורת שלה עם ארצות אחרות;
- (5) רכוש, זכויות או פעילות תקינה של איגוד או גוף שפורטו בסעיף קטן (ג).

עה"ס 24-12-2004 מיכאל פאן נ' מדינת ישראל: האם מתקיימים תנאי ההסגרה לפי חוק ההסגרה – ובעיקר

דרישת הפליליות הכפולה והיעדר סייג של סיכון כפול/כפל הליכים – בעניינו של מי שניהל אתר המתווך לפעילות

פלילית בדארקנט, שעה שמתנהל נגדו גם הליך פלילי מקביל בישראל?

"פליליות כפולה" – תנאי יסוד בהסגרה: אפשר להסגיר אדם רק אם אותו מעשה הוא עבירה פלילית גם במדינה שמבקשת את ההסגרה (ארה"ב) וגם במדינה שמתבקשת להסגיר (ישראל).

אבל אין חובה שהעבירות יהיו זהות לחלוטין בשתי המדינות.

השאלה היא האם המעשים עצמם, אם היו נעשים בישראל, היו מהווים עבירה פלילית כלשהי לפי הדין הישראלי?

לא מדובר בזהות עבירה אלא בזהות מעשה.

בנוסף, המערער טען כי העבירה בוצעה בחו"ל ולכן ישראל אינה רלוונטית.

בית המשפט מסביר כי גם אם חלק מהעבירה התרחש בישראל – זו "עבירת פנים".

גם אם עבירת המקור (כמו סחר בדארקנט) התרחשה בארה"ב זה מספיק כדי ליצור זיקה שכן עבירות הלבנת הון פוגעות בתשתית הכלכלית של המדינה ולכן יש גם הצדקה עקרונית להחיל עליהן דין ישראלי.

ההלכה – נקבע כי מתקיימת דרישת הפליליות הכפולה, שכן המעשים המיוחסים למערער מהווים עבירה גם לפי

הדין הישראלי (הלבנת הון או קשירת קשר להלבנת הון), לרבות מבחינת זיקה טריטוריאלית. עוד נקבע כי קיומו

של הליך פלילי מקביל בישראל אינו מקים סייג של סיכון כפול ואינו מצדיק דחיית הליכי ההסגרה. לפיכך, הוכרז

המערער כבר הסגרה לארצות הברית.

דיני עונשין – הפסקה מינהלית של עבודות שירות

סעיף 51ט(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977

הפסקה מינהלית של עבודות שירות

51ט. (א) נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, רשאי, לאחר שנתן לעובד השירות הזדמנות

לטעון את טענותיו לפניו או לפני סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר שהוסמך לכך על ידי הנציב, להחליט כי

עבודתו של עובד השירות לא תחל או תופסק וכי הוא יישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין, אם

ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מאלה לפי העניין: [...]

עפ"ג 25-04-27399 פלוני נ' מדינת ישראל: האם לבית המשפט סמכות לנכות את ימי מעצרו של נאשם מתקופת

המאסר שעליו לרצות בכלא, לאחר שהופסקו עבודות השירות שנגזרו עליו בהחלטה מינהלית של הממונה?

אם הממונה מפסיק את עבודות השירות, הנאשם מרצה את יתרת העונש בכלא.

החוק לא נותן סמכות לנכות ימי מעצר בשלב הזה. היתרה לריצוי היא בדיוק מה שנקבע בגזר הדין – לא יותר ולא פחות.

בית המשפט לא יכול לשנות בדיעבד את מה שהוא עצמו קבע בגזר הדין שכן ניכוי ימי מעצר אפשרי רק בזמן גזר הדין. אחרי שעבודות שירות הופסקו – אין סמכות לניכוי.

ההלכה – אין לבית המשפט סמכות חוקית לנכות ימי מעצר מיתרת עונש המאסר לאחר הפסקת עבודות השירות, וכי ימי המעצר כבר נשקלו וניתן להם משקל בגזר הדין המקורי.

דיני עונשין – פיצויים לנפגע עבירה

סעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז-1977

פיצוי [יא/40]

77. (א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו.

(ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.

(ג) לענין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, ייזקק תחילה על חשבון הפיצויים.

(ד) הורה בית משפט כי פיצוי שהנאשם חויב בו לפי סעיף זה ישולם לשיעורין, והנאשם לא שילם את אחד התשלומים במועדו, תעמוד יתרת החוב לפירעון מיידי.

רע"א 72051-11-24 מנורה מבטחים ביטוח בע"מ נ' פלוני: האם יש לנכות מהפיצוי שנפסק לנפגעים לפי חוק

הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים סכומים שנפסקו להם קודם לכן בפסק דין פלילי זר?

לבית המשפט יש סמכות לפסוק פיצויים לנפגע עבירה בשני מסלולים שונים:

1. במסגרת ההליך הפלילי – לפי סעיף 77 לחוק העונשין;

2. במסגרת הליך אזרחי (נזיקי) – לפי חוק הפיצויים.

עצם העובדה שנפסקו פיצויים בהליך הפלילי לא מונעת פסיקת פיצויים גם בהליך אזרחי.

עם זאת, השאלה האם צריך לקזז מהפיצוי האזרחי את הסכום שכבר נפסק בהליך הפלילי – אינה אוטומטית.

זו החלטה שנתונה לשיקול דעתו של בית המשפט שמברר את התביעה האזרחית.

שיקול הדעת באילו מקרים כן לנכות ובאילו לא – תלוי בנסיבות הספציפיות של כל מקרה.

המבחינים שקבע בית המשפט קמא (למשל סוג הנזק, מטרת הפיצוי, מידת החפיפה בין הפיצויים) אינם כללים מחייבים, אלא כלים שנועדו להכרעה במקרה המסוים שנדון בפניו.

ההלכה – ניכוי פיצוי שנפסק בהליך פלילי מפיצוי נזיקי לפי חוק הפיצויים אינו חובה אלא נתון לשיקול דעת הערכאה הדינית.

דיני עונשין – שיקולי ועדת השחרורים בשחרור על תנאי

סעיף 29(ד) לחוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001

המלצה בענין קציבת עונש מאסר עולם

29. (ד) לשם גיבוש המלצתה לנשיא המדינה בשאלה האם לקצוב עונש מאסר עולם של אסיר ולא יזו תקופה, תשקול

ועדת שחרורים מיוחדת שיקולים עונשיים המתייחסים לטיב העבירה, לנסיבות ביצועה ולתוצאותיה, וכן לנסיבותיו האישיות של האסיר; ועדת שחרורים מיוחדת רשאית, במקרים חריגים, לאפשר לאסיר לטעון את טענותיו לפנייה, לשם גיבוש המלצתה כאמור.

בר"מ 7116-23 פלוני נ' מדינת ישראל: האם ועדת השחרורים המיוחדת הדנה בקציבת עונש מאסר עולם רשאית

להביא בחשבון את אי תשלום הפיצויים לנפגעי העבירה, והאם יש להבחין לעניין זה בין פיצוי שנפסק בהליך פלילי

לבין פיצוי שנפסק בהליך אזרחי?

החוק נותן לוועדה שיקול דעת רחב מאוד.

הוא לא מפרט רשימת שיקולים סגורה, אלא אומר באופן כללי כי על הוועדה לשקול את העבירה (חומרתה, נסיבותיה, תוצאותיה) ואת האסיר עצמו (נסיבות אישיות). השאלה של תשלום פיצויים משתלבת בשני סוגי השיקולים: פיצוי נועד לצמצם את הפגיעה בקורבן. אם אסיר שילם פיצוי – זה חלק מההתמודדות עם תוצאות המעשה. אם לא שילם – זה רלוונטי להבנת חומרת ההשלכות שעדיין קיימות בנוסף, תשלום פיצוי יכול להעיד על חרטה, נטילת אחריות, הפנמה של הנזק, רצון להשתקם. אבל זה נכון רק אם לאסיר באמת יש יכולת כלכלית. אם אין לו יכולת כלכלית אי אפשר לזקוף אי תשלום לחובתו – כי אז זו תהיה ענישה בגלל היעדר אמצעים כלכליים. לצורך כך הוועדה צריכה לבדוק מה מצבו הכלכלי של האסיר, האם יש לו נכסים או הכנסות, כמה הוא מרוויח בכלא, אילו מאמצים הוא עשה לשלם, מה גובה הפיצוי שנפסק, ולא להסתפק בשאלה האם האסיר שילם או לאו. בית המשפט קובע כי אי תשלום פיצויים אינו תנאי סף ואינו יכול להיות שיקול מכריע יחיד אלא מדובר רק בנתון אחד בתוך מכלול רחב.

ההלכה – הוועדה רשאית להתחשב באי תשלום פיצויים (פליליים ואזרחיים) כחלק ממכלול שיקוליה, אך אין מדובר בתנאי סף או בשיקול מכריע כשלעצמו. על הוועדה לבחון את סוג הפיצוי, גובהו, יכולתו הכלכלית של האסיר והמאמצים שעשה לשלם, ולאזן זאת עם יתר השיקולים העונשיים והשיקומיים.